

Háy György

AMIT A REPÜLÉSRŐL TUDNI KELL

Háy György

AMIT A REPÜLÉSRŐL TUDNI KELL

TYPOTEX

© Háy György, Typotex, 2005
© Illusztrációk Háy Ágnes, 2005

ISBN 963 9548 72 3

Témakör: technikatörténet

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!
Újabb kiadványainkról, akcióinkról
a www.typotex.hu és a [facebook.com/typotexkiado](https://www.facebook.com/typotexkiado)
oldalakon értesülhet.

Kiadja a Typotex Elektronikus Kiadó Kft.

Felelős vezető: Votisky Zsuzsa

Olvasószerkesztő: Tardos János

Tipográfia, tördelés: Szalay Éva

Illusztrációk: Háy Ágnes

Ábrák: Petrók György

Borítófénykép: Tóth Béla

Borítóterv: Szalay Éva

Terjedelem: 19 (A/5) ív

Készült a Kódex Könyvgyártó Kft. nyomdájában

Felelős vezető: Marosi Attila

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó a második kiadáshoz	7
Bevezetés	9
<i>miről szól ez a könyv, és kinek érdemes elolvasnia?</i>	
A kezdet	11
<i>a repülés több ezer éves történetének rövid áttekintése</i>	
A repülőgép	27
<i>az óriási gépmadár anatómiája az orra hegyétől a farka csücskéig</i>	
A pilótafülke	55
<i>hogyan képesek a pilóták repüléskor összegyűjteni minden tudnivalót és irányítani hatalmas gépüket?</i>	
Tájékozódás a levegőben	89
<i>hogyan tudnak a pilóták sötét éjjel, sűrű hóesésben vagy gomolygó ködben is biztonsággal odatalálni a repülőtérre és a leszállópályára?</i>	
Légi KRESZ	109
<i>miként irányítják a repülőgépek forgalmát, hogy éjjel-nappal, hóban-szélben száguldva sem ütköznek össze?</i>	
Az időjárás	123
<i>bepillantás a repülőtéri meteorológusok boszorkánykonyhájába</i>	
Biztonság a levegőben	141
<i>miként sikerülhetett elérni, hogy évről-évre egyre kevesebb légibaleset történjen, miközben egyre többen egyre többet repülnek?</i>	
Repülőterek	157
<i>hogyan épül fel egy légikikötő, és miként folyik ott az élet?</i>	
Repülősök	177
<i>hogyan válhat valaki repülő szakemberré, és mi lesz a dolga?</i>	
Egy repülőút	191
<i>egy repülés története lépésről-lépésre, összefoglalás helyett</i>	

Repülőgép-típusok	205
<i>néhány jelentősebb repülőgép típus képe, története és főbb adatai</i>	
Repülős szlengszótár	217
<i>a repülés tolvajnyelve erősebb lelkiék számára</i>	
Különc repülőgépek	257
<i>törpék, óriások, kételtűek és más csodabogarak</i>	
A repülés nagyjai	275
<i>feltalálók, pilóták, akiknek a neve fogalommá vált a szakmában</i>	
Légitársaságok	301
<i>néhány hasznos tudnivaló környékünk ismertebb légitársaságairól és légi-szövetségeiről</i>	
Tárgymutató	307

ELŐSZÓ A MÁSODIK KIADÁSHOZ

Érdekes élményben lehet részük azoknak, akik e könyv 1988-ban „*Repülők műszerek emberek*” címen elkészült első kiadását is megismerhették. A két kötet összevetésével nem csupán a repülés és a magyar könyvkiadás 17 éves fejlődéséből kapnak ízelítőt, de a címlapfotók révén betekínhetnek a magyar nemzeti légitársaság, a Malév flottájának és pilótáinak legújabb kori történetébe is. A korábbi képen a társaság akkori „igáslova” a Tupoljev Tu-154-es pilótafülkéje látható, míg a mostanin a cég modernizált flottájának gerincét alkotó újgenerációs Boeing 737-700-as. A rendkívül strapabíró ám a 70-es évek színvonalát képviselő szovjet repülőgép hajtóműveinek gázkarját kezelő fiatal másodpilóta a 21. század technikáját jelképező színes képernyők előtt is megtalálható, de ott már a baloldali, kapitányi ülésben, mivel a két könyv megjelenése között eltelt évek során nem csupán repülőgép-parancsnokká, de a légitársaság Boeing 737-es flottájának főpilótájává lépett elő.

Az új kiadás elkészítésekor igyekeztünk kihasználni a jobb nyomdai lehetőségeket, hogy a részletes, színes ábrák minél több korábbi „titokba” engedjenek betekintést. Az időközben kifejlesztett és elterjedt technikai újítások és friss repülőgéptípusok bemutatásán felül vadonatúj fejezetekkel is bővült a kötet. Ezekben a repülés tolvajnyelvéről, néhány különleges repülőgép-típusról, a szakma nevezetes személyiségeiről valamint a környékünkön leggyakrabban megjelenő jelentősebb légitársaságokról és légiszövetségekről igyekszünk képet adni.

BEVEZETÉS

Kevés dolog van, ami annyira érdekelné az embereket, mint a repülés, és mégis olyan keveset tudnának róla. Nap mint nap találkozunk vele újságokban, televízióban, sőt esetleg személyesen is, mégis, ha valakinek olyan szerencséje van, hogy bejuthat egy repülőgép pilótafülkéjébe, legtöbbször csak kapkodja a fejét, és azt sem tudja, hová nézzen. Pedig érdemes a repülést alaposabban megismerni. Nemcsak azért, mert világunkban az utolsó nagy kalandok közé tartozik, hanem a repülés ablak, amelyen keresztül egy kicsit a jövőbe is pillanthatunk. Olyan technikai és szervezési megoldásokat követel, amelyeket az élet más területein csak évek vagy évtizedek múltán fognak alkalmazni. A legkényelmesebb autóbuszüléseket például nagyon találóan „repülő”-üléseknek hívják, még ha húsz-harminc évvel ezelőtt voltak is ehhez hasonlók divatban a repülőgépeken. Az életnek (az internetet leszámítva) azt sem sok területén tapasztalhatjuk, hogy feltett kérdéseinkre akkor is másodpercek alatt megkapjuk a választ, ha a kért információt a világ túlsó feléről kell előkeríteni. A repülésben pedig így van, mert az óriási sebesség miatt a több nap késéssel érkező válasz gyakran már semmit sem ér.

Akkor hát miért övezi a repülést mind a mai napig a titokzatosság homálya? Hiába olvasunk vagy látunk naponta színes kis tudósításokat egy-egy modern technikai megoldásról vagy újonnan felállított repülési világrekordról, ha nincsen olyan átfogó képünk, amelybe beilleszthetnénk az új mozaikkockát. Pedig ma már nagyon kevés az igazi titok. Sokan egyszerűen beletörődtek, hogy ezt nem lehet megérteni. Nem is könnyű, már csak a nyelvezet miatt sem. Ha két pilótát hallunk a munkájukról beszélgetni, joggal hihetnénk, hogy nem is magyarok, annyi idegen szó és kifejezés keveredik a szavaik közé. Sokuk nem is bánja ezt: „Hadd ámuljon a sok pupák!”

E könyvnek éppen ellenkező a célja. Szeretném a téma iránt érdeklődő olvasó számára megnyitni ezt a kicsit titokzatos, de nagyon érdekes világot. Nem akarom persze túl nagy fába vágni a fejszemet. Egyelőre csak a „kereskedelmi” repülést, az utas- és áruszállítást vettem célba, nem feledve, hogy világszerte folyik még katonai, mezőgazdasági és sportrepülés is. Ennek a könyvnek a terjedelmébe sajnos csak ennyi fér bele, de remélem, legközelebb a többire is sor kerülhet!

Azoknak szánom a könyvet, akiket érdekel ugyan a repülés, de eddig nem túl sokat sikerült megtudniuk róla. Egyszerű, közérthető formában, a külön magyarázatot igénylő szakkifejezéseket lehetőleg kerülve igyekeztem körvonalazni a legfontosabb tudnivalókat a repülőgépről, a repülő emberekről, az időjárásról, a repülés érdekében működő berendezésekről és szervezetekről. Ennyi különböző dologról egyenként csak nagyon keveset lehet elmondani.

Nem is az a cél, hogy szakembereket képezzek, hiszen például egy pilótának több éven át kell ezeket a tantárgyakat tanulnia. Nagyon elégedett lennék, ha a könyv elolvasása után a repülőtéren kilátóterazon állva az eddiginél értőbb szemmel néznék a fel- és leszálló repülőgépeket, az emberek és berendezések kaotikusnak tűnő nyüzsgését. Akit pedig szerencsés sorsa a repülő utasok közé vezet, régi kedves ismerősként üdvözölheti a mosolygós légiutas-kísérőket és a hangszórókból megszólaló kapitányt.

A könyv megírásához nagy segítséget nyújtottak a HungaroControl Repülési Szakkönyvtár dolgozói, akiknek ezúton mondok köszönetet.

Kellems olvasást, hasznos nézelődést és boldog repülést, pilótaköszöntéssel „Jó leszállást” kívánok mindenkinek!

cpt. Háy György

A kötetben szereplő ábrák és térképek kizárólag tájékoztató, szemléltető jelegűek, azokat tényleges repülés végrehajtásra használni nem lehet!